

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Cirmos a Balaton körül – ami előnyös

Elhatároztam néhány héttel ez előtt, hogy lelátogatok a Balatonra. Szándékom híre elterjedt Törpeháznál, és beállított hozzám egy törpefiúcska, bizonyos Cirmos.

– Én is el akarok utazni Moha bácsival a Balatonra.

– Hát rendben van, gyere te is. De akkor légy itt holnap reggel négy órára!

Fél órával a balatoni gyors indulása előtt már ott voltam Cirmossal a budapesti Déli pályaudvaron, mégis megragadta kabátomat, és húzott a vonat felé:

– Siessünk, Moha bácsi, siessünk, hogy minél jobb helyet kapjunk!

Kénytelen voltam rászólni:

– Ej, Cirmoskám, ne cibájl! Hogy felférünk, azt láthatod. Csak ennyi a fontos! Utálatos dolog, hogy folytonosan az jár az ember eszébe, hogy mindenkiből a lehető legjobbbhoz jusson, akár mások rovására is.

Hej, felfortyant erre Cirmos:

– Az nem utálatos, hanem a lehető legtermészetesebb dolog a világon! És nagyon kérem Moha bácsit, ne keserítse meg a kirándulásomat, tehát ne oktasson és ne neveljen. Én nem nevelődni, hanem szórakozni utazom a Balatonra! Most megmondtam, és kész!

Furcsállottam a kívánságát, de bölintottam rá:

– Hát jól van, Cirmoskám, majd ügyelek, hogy ne oktassalak és ne neveljelek.

Miután felszálltunk, végigszágulott a kocsifolyosóján, bekukkantott minden fülkébe, és egyszerre csak diadalmasan felüvöltött:

– Ide, Moha bácsi, gyorsan, itt még van két hely!

Miután letelepedtünk, ezt suttogetta a fülembe:

– De aztán ha célzatosan ideáll egy néni az ajtó elé, nehogy pislogni tessék rám, hogy álljak föl!

Megígértem, hogy nem oktatok, nem tiltakoztam hát újabb rendelkezése ellen sem. Pislogtak rá eleget helyettem is az ajtó előtt zsúfolódók,

ezt azonban Cirmos alig látta, mert ha rájuk tért is a szeme, rebbentette tüstént máshova. Mégpedig komoran. Elmosolyodni az egész úton egyszer se láttam.

Leszállás közben összetalálkoztunk egy magyarkúti férfiúval – bizonyos Baloggal. Minthogy ő végigállta az utat, megkérdezte Cirmostól:

– Te jól utaztál, kisöreg?

Cirmos úgy kezdte ingatni a fejét, mint aki azt készül mondani: „Hát jónak éppen nem nevezhető” – de aztán hirtelen kihúzta magát, és határozott hangon felelte:

– Jól, igen: Mi nagyon előnyösen utaztunk. – De rögtön hozzá is tette elgondolkodva: – Hát persze jobb volna, ha annyi kocsit kapcsolnának a vonathoz, hogy mindenki ülhesen.

Fürdés, ebéd, meg egy kisebb kirándulás után alkonyatkor bementünk a turistaoththon nagy hálótermébe. Az én fekvőhelyem fölött már foglalt volt a felső ágy, a szomszédos emeletes ágy azonban Balogé és Cirmosé lett. Meg kellett egyezniük, melyikük alszik alul, melyikük fölül. Balog körülszemlélődött: A felső ablakokat tartják nyitva, odafront tehát szellősebb – de udvariaságból hozzáfűzte:

– Alhatom azonban lenn is, nekem mindegy!

Cirmosnak már ekkor rebbent egyet a szemecskéje. Vacsora után

pedig, amikor sétára készültünk a parton, odasúgta nekem:

– Én megyek, lefekszem, mert én akarok a felső ágyban aludni! Előnyösebb!

Balog meg én hosszasan élveztük a kellemes esti hűvösséget, gyönyörködtünk a hold kettős képében, s amikor mi is bementünk lefeküdni, halkán felszóltam Cirmoshoz.

– Alszol?

Nem válaszolt. De hallottam a lélegzésén, hogy csak tettei az egyenletességet.

Másnap reggel megkérdeztem hát tőle:

– Jól aludtál?

Elégedetlen legyintésre indult a keze, de hirtelen megszakította mozdulatát, és határozott hangon felelte:

– Jól, igen, a felső ágy sokkal előnyösebb. – De rögtön hozzátette elgondolkodva: – Persze jobb volna, ha mindenki szellős helyen alhatna.

Aznap délben egy önkiszolgáló ebédlőben ebédeltünk. Süllőt meg paprikás csirkét. Én hoztam magamnak túrós csuszát is. Cirmos azonban ingadozott, nem lesz-e sok neki, mert süteményt okvetlenül akart. De látva az én adagomat, megkívánta, és ment ő is csuszáért. Közvetlenül mögötte egy vele egykorú kisfiú állt az ételes ablaknál, és az is túrós csuszát kért. Kitétek elébük egy-egy adagot, és az lett volna a természetes, ha Cirmos az elsőt veszi el. Neki azonban megint rebbent a szeme, hirtelen összehasonlított az adagokat, és a második tányért kapta fel.

Kifelé menet Baloggal találkoztunk, aki szokása szerint megkérdezte Cirmostól:

– No, kisöreg, jól ebédeltél?

A második adag fagyalt már nem kellett neki, ilyen választ vártam hát: „Nagyon jól”. De csak felvonta a vállát. Miután elmondtam Balognak, mit ettünk, csodálkozott:

– Akkor hát miért vonogatsz a vállad, te Cirmos macska? Hát ez csak elég volt?!

Cirmos megint bizonytalanul ingatta a fejét:

– Elég, elég, de zavarja az embert az evésben, hogy tudja, az egyik adag nagy, a másik kicsi. És vannak, akik rosszul járnak.

Nemsokára vonatra szálltunk, hogy elvitessük magunkat a tó másik végére. Cirmos megint előrerohant a kocsis folyosóján, talált is két ülőhelyet, és nagy diadallal letelepedett. De mihelyt feltűnt a folyosón egy néni, akinek már nem jutott ülőhely, felugrott, és kisetett hozzá:

– Tessék helyet foglalni!

A néni bőséges dicséretekkel köszönte meg, és Cirmos arcocskáján öröm és büszkeség ragyogott fel. Minthogy kint maradt a folyosón, kimentem utána:

– Hát mi történt veled, Cirmos macska, hogy lemondta olyan nagy értékű előnyről, mint a csücsülés?

Készségesen magyarázta:

– Rájöttem valamire, Moha bácsi: Ezek az előnyök nem igazi előnyök. Amikor ideutaztunk, ültem, de folytonosan arra kellett gondolnom, hogy mások meg váltogatják a lábukat, és szeretnének leülni. A felső ágy szellős volt, de arra kellett gondolnom, milyen jó volna sétálni a parton! Aztán meg az bántott, hogy Balog bácsinak melegben kellett feküdnie. A vendéglőben előnyösebb adag csuszát kaptam, azaz-hogy elkaptam a kislány elől, de csak maga a csusza volt előnyösebb, a megevés előnytelenebb, mert folytonosan bántott a különbség. Rájöttem hát, hogy előnyösebb, ha nem hajszolom ezeket az úgynevezett „előnyöket”. Most például nem ülhetek, az igaz, de mennyivel többet ér, ha érezhetem, vagyok valaki, akinek nem az jár folyton az eszében, hogy mindenből a legjobbhoz jusson, akár mások rovására is – és még meg is dicsérnek, mint ez a néni az előbb.

Lett volna erre is sok mondani-valóm, de hát úgy rendelkezett, hogy ne oktassam, hát csak bólintottam:

– Köszönöm a felvilágosítást! – és visszamentem a fülkébe, ő jókedvűen kinn maradt, nézte a tájat a nyitott ablakon át, és az sem csökkentette a jókedvét, hogy elfáradt a hosszas állodogálásban.

A turistaházban – amelyben a tó másik végében megszálltunk –

készségesen átengedte a felső ágyat egy fiatalembernek, de még attól sem romlott el a kedve, hogy az a fiú meg sem köszönte.

– Mit bánom én! – mondta. – Többet ér nekem az ő dicséreténél, hogy tudhatom magamról, kiváló valaki vagyok! Olyasvalaki, aki nem hajszol előnyöket, akár mások rovására is.

Cirmos jókedve egyre növekedett kiválósága hiánytalan tudatától. A nap gyönyörűen sütött, egész délelőtt lubickoltunk. Délután még egyszer úsztunk egy nagyot, este meg már utaztunk is hazafelé. A sok úszkálástól azonban nagyon megéhezünk, s a vonatnak nem volt étkezőkocsija. A késő esti órákban érkezünk meg a Déli pályaudvarra, és éppen csak arra futotta időnkéből, hogy mialatt átmentünk Nyugatiba, beugorjunk egy falatozóba. De ott már csak egy-két elárvult hidegtál búslakodott a hűtőszekrényben, s Cirmos azokat is kedvetlenül nézegette. Sem kocsinya, sem salátaféle nem kellett neki. De egyszerre csak felrikkantott:

– Hú, somlói galuska! Tejszínhabbal, ott van! – futott is már a pénztárhoz, és mondta, mit kér. De ugyanakkor ugyanazt kért egy kislány is. Olyan egyszerre mondták ki, hogy a pénztárosnő mosolyogva kérdezte:

– Mármost melyikötöknek adjam a blokkot? Mert ez volt az utolsó adag!

Cirmos visszarántotta a kezét a pénzzel:

– Öneki tessék adni!

Már csak arra volt időnk, hogy néhány zsemlyét vegyünk, és sietünk a vonatra. Még le sem ültünk, már indult is. Eszegette ugyan Cirmos a zsemlyét, de nem múlt el tőle

az éhsége, mégis még nevetett is, midőn közölte velem:

– Csak most jut eszembe, az a kislány sem köszönte meg. Tehát már észre sem veszem, ha elmarad a köszönet. Milyen nagyszerű! És az sem baj, ha éhes vagyok. Csakis az a fontos, hogy tudhatom magamról, kiváló valaki vagyok. Olyasvalaki, aki nem kapkod előnyökért, akinek nem az jár folyton az eszében, hogy mindenből a lehető legjobbhoz... – Csak eddig mondta. A „jusszon” szó már a torkán akadt. Megdöbbsent arcocskával bámult rám, és szinte nyöszörögte:

– Jaj, Moha bácsi! Hiszen én ugyanolyan előnyhajhász vagyok most is, mint azelőtt. A különbség csak annyi, hogy most már nem ülőhelyre, felső ágyra, nagyobb adagra pályázom, hanem arra a tudatra, hogy kiváló vagyok!

Mondhattam volna erre is egyet-mást, de hát... még úton voltunk – hallgattam. Hallgatott Cirmos is. Vác után a nyitott ablakhoz állt, mélyen beszívta a Börzsöny tiszta levegőjét, gondját azonban az erős hegyi levegő sem tudta kisodorni fejcskéjéből, mert amikor már az erdei ösvényen haladtunk fölfelé Törpeházára, egyszerre csak megállt, és fölkiáltott:

– Hát nem igaz! Tévedtem az előbb, mert én nem vagyok ugyanolyan előnyhajhász. Azelőtt én csak egyetlen személynek akartam előnyt – most pedig már kettőnek. Az egyiknek ülőhelyet, felső ágyat, somlói galuskát, a másiknak meg – hát igen – kiválóságokat. Ballagtunk tovább fölfelé. Amikor a kertjük kapuja elé értünk, kezet nyújtottam neki elköszönésül. De nem vette észre. Még mindig ezen töprengett:

– Arról viszont... Arról viszont, hogy olyan elégedett vagyok önemmel, nagyon sajnálom, de nem tehetek, és kész.

Most vette észre a kezemet. Meg is ragadta tüstént, és rázta:

– Köszönöm a kirándulást, és azt is, hogy teljesíteni tetszett a kérésemet, és nem tetszett sem oktatni, sem nevelni, mert hiszen én nem nevelődni, hanem szórakozni utaztam a Balatonra. Még egyszer nagyon szépen köszönök mindent.

Egy utolsó kézrázás után benyitott a kapun, én meg mosolyogva ballagtam tovább a magam házacskája felé.